

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 2Sžo/47/2015
Identifikačné číslo spisu: 1013201759
Dátum vydania rozhodnutia: 24.05.2017
Meno a priezvisko: JUDr. Elena Kováčová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2017:1013201759.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcov: 1. P., bytom W. XXX/XX, X., 2. T., bytom Z. XXX/XX, X., zastúpených JUDr. Rudolfom Fajbíkom, advokátom, so sídlom Ul. Dobšinského 14, Banská Štiavnica, proti žalovanému: Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky, so sídlom Župné námestie 13, Bratislava, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutí žalovaného č. 20242/2012-1537/33 zo 4. októbra 2012 a č. 20242/012-1537/35 zo 4. októbra 2012, v konaní o odvolaní žalobcov proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave č. k. 1S/233/2013-30 z 15. januára 2015, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Bratislave č. k. 1S/233/2013-30 z 15. januára 2015 z r u š u j e.

Vec p o s t u p u j e Okresnému súdu Žiar nad Hronom.

Odôvodnenie

Rozsudkom č. k. 1S/233/2013-30 z 15. januára 2015 Krajský súd v Bratislave podľa § 250j ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „O.s.p.“) zamietol žalobu, ktorou sa žalobcovia domáhali preskúmania rozhodnutí žalovaného č. 20242/2012-1537/33 zo 4. októbra 2012 a č. 20242/012-1537/35 zo 4. októbra 2012. V časti, ktorou sa žalobcovia domáhajú odškodnenia vo výške presahujúcej odškodnenie priznané napadnutými rozhodnutiami žalovaného Krajský súd v Bratislave žalobu postúpil Okresnému súdu Bratislava I. na ďalšie konanie. Žalobcom náhradu trov konania nepriznal.

Rozhodnutím č. 20242/2012-1537/33 zo 4. októbra 2012 žalovaný s poukazom na ustanovenie § 4 ods. 2 v spojení s § 2 písm. a), § 5 ods. 1 a § 6 zákona č. 215/2006 Z. z. o odškodňovaní osôb poškodených násilnými trestnými činmi v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 215/2006 Z. z.“) priznal žalobkyňi v 1. rade odškodnenie v sume 15 385 €.

Rozhodnutím č. 20242/012-1537/35 zo 4. októbra 2012 žalovaný s poukazom na ustanovenie § 4 ods. 2 v spojení s § 2 písm. a), § 5 ods. 1 a § 6 zákona č. 215/2006 Z. z. priznal žalobcovi v 2. rade

odškodnenie v sume 15 385 €.

Z odôvodnenia oboch rozhodnutí vyplýva, že žalobcovia sa stali obeťou násilného trestného činu, pričom trestné stíhanie pre dvojnásobný pokus obzvlášť závažného zločinu vraždy bolo zastavené z dôvodu, že obvinený (páchateľ) nebol v čase činu pre nepričetnosť trestne zodpovedný. Lekárskymi posudkami bola výška bolestného a sťaženia spoločenského uplatnenia stanovená u žalobkyne v 1. rade počtom 2 005 bodov, čo by odôvodňovalo priznanie finančného odškodnenia v sume 29 855 €, a u žalobcu v 2. rade počtom 1 355 bodov, čo by odôvodňovalo priznanie finančného odškodnenia v sume 20 176 €.

S poukazom na ustanovenie § 6 zákona č. 215/2006 Z. z. žalovaný uviedol, že vzhľadom na to, že výška minimálnej mzdy v čase spáchania skutku t.j. dňa 21. decembra 2010 bola stanovená na sumu 307,70 € výška celkového odškodnenia predstavuje sumu 15 385 €.

Krajský súd preskúmal napadnuté rozhodnutia žalovaného podľa druhej hlavy piatej časti O.s.p. a dospel k záveru, že napadnuté rozhodnutia ako aj postup žalovaného sú v súlade so zákonom. K námietke žalovaného, že podľa § 16 zákona č. 215/2006 Z. z. sa na konanie podľa tohto zákona nevzťahuje všeobecný predpis o správnom konaní, a preto chýba právomoc Krajského súdu v Bratislave preskúmať predmetné rozhodnutia, krajský súd uviedol, že v predmetnej veci sa jedná o rozhodnutie vydané ústredným orgánom štátnej správy, z poučenia ktorého vyplýva, že je preskúmateľné súdom na základe žaloby podanej v zmysle ustanovení § 247 a nasl. O.s.p. Nakoľko sa nejedná o rozhodnutie, ktorého preskúmanie je vylúčené podľa ustanovenia § 248 O.s.p., je daná právomoc krajského súdu na rozhodnutie vo veci.

V odôvodnení rozsudku ďalej krajský súd uviedol, že v časti, ktorou sa žalobcovia domáhajú odškodnenia vo výške presahujúcej odškodnenie priznané preskúmanými rozhodnutiami, postúpil žalobu na ďalšie konanie Okresnému súdu Bratislava I. ako súdu vecne a miestne príslušnému. Poukázal na to, že predmetom súdneho prieskumu v rámci správneho súdnictva v zmysle § 244 O.s.p. sú rozhodnutia a postupy orgánov verejnej správy. Súd v správnom súdnictve nemôže rozhodnúť o určovacej žalobe, ani o žalobe o neplatnosť rozhodnutia, ani o žalobe o náhradu škody. Nakoľko nie je možný postup podľa piatej časti O.s.p. z dôvodu, že v správnom súdnictve žalovaný nemôže byť osobou pasívne legitimovanou, súd v zmysle § 250d ods. 2 O.s.p. postúpil vec okresnému súdu ako vecne a miestne príslušnému, ktorý bude v tejto veci rozhodovať podľa všeobecných ustanovení O.s.p.

Proti uvedenému rozsudku krajského súdu podali žalobcovia v zákonnej lehote odvolanie a žiadali, aby odvolací súd rozsudok krajského súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie, eventuálne, aby zmenil napadnutý rozsudok a žalobe vyhovel. Žalobcovia tiež žiadali priznať náhradu trov odvolacieho konania.

V dôvodoch odvolania žalobcovia uviedli, že právomoc súdu je daná podľa § 9 ods. 5 zákona č. 215/2006 Z.z., v ktorom je len jeden odkaz na právomoc súdu, preto na konanie môže by vecne príslušný len jeden súd, nemôže ísť o právomoc delenú medzi dva súde rôzneho stupňa. Krajský súd v Bratislave je jediný, ktorý má právomoc a nemôže postúpiť vec ani v časti na konanie inému súdu. Predmet konania je vymedzený žalobou a z nej je zrejmé, že žalovaný vyhovel žiadosti žalobcov len sčasti a žalobcovia sa domáhajú odškodnenia presne podľa citovaného ustanovenia zákona.

Žalobcovia ďalej v odvolaní namietali, že krajský súd sa v napadnutom rozsudku nezaoberal žalobnými námietkami a nezaujal k meritu veci žiadne stanovisko. Napadnutý rozsudok preto považujú za nepreskúmateľný a arbitrárny.

Žalovaný vo vyjadrení k odvolaniu žalobcov uviedol, že žalobcovia neuvádzajú v odvolaní nové skutočnosti, ktoré by mohli prívodiť zmenu napadnutého rozsudku. Navrhol, aby odvolací súd rozsudok krajského súdu ako vecne správny potvrdil.

Dňom 1. júla 2016 nadobudol účinnosť zákon č. 162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok upravujúci v

zmysle § 1 písm. a) právomoc a príslušnosť správneho súdu konajúceho a rozhodujúceho v správnom súdnictve, a v zmysle § 1 písm. b) konanie a postup správneho súdu, účastníkov konania a ďalších osôb v správnom súdnictve.

Podľa § 492 ods. 2 Správneho súdneho poriadku odvolacie konania podľa piatej časti Občianskeho súdneho poriadku začaté pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona sa dokončia podľa doterajších predpisov.

Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“) ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 OSP v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá OSP) preskúmal napadnuté uznesenie krajského súdu spolu s konaním, ktoré mu predchádzalo bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 250ja ods. 2 veta prvá OSP a dospel k záveru, že z obsahu spisu vyplývajú dôvody na zrušenie rozhodnutia a postúpenie veci príslušnému civilnému súdu.

V správnom súdnictve preskúmajú súde na základe žalôb alebo opravných prostriedkov zákonnosť rozhodnutí a postupu orgánov verejnej správy (§ 244 ods. 1 O.s.p.).

Rozhodnutiami správnych orgánov sa rozumejú rozhodnutia vydané nimi v správnom konaní, ako aj ďalšie rozhodnutia, ktoré zakladajú, menia alebo zrušujú oprávnenia a povinnosti fyzických osôb alebo právnických osôb, alebo ktorými môžu byť práva, právom chránené záujmy alebo povinnosti fyzických osôb alebo právnických osôb priamo dotknuté (§ 244 ods. 3 veta prvá O.s.p.).

Konanie v správnom súdnictve sa začína na návrh, ktorý sa nazýva žalobou (§ 249 ods. 1 O.s.p.) alebo opravným prostriedkom proti neprávoplatnému rozhodnutiu správneho orgánu (§ 250m ods. 1 O.s.p.), ktorými sa žalobca (navrhovateľ) domáha zrušenia napnutého rozhodnutia orgánu verejnej správy. V kompetencii správneho súdu je prieskum (revízia) zákonnosti rozhodnutia orgánu verejnej správy a v jeho rámci aj postupu, ktorý vydaniu rozhodnutia predchádzal a výsledkom prieskumu správnym súdom je rozsudok o zrušení preskúmaného administratívneho rozhodnutia, alebo zamietnutie žaloby; v prípadoch s plnou jurisdikciou (§ 250i ods. 2, § 250j ods. 5 O.s.p.) je správny súd oprávnený rozhodnutie správneho orgánu zmeniť a nahradiť ho vlastným rozhodnutím. V správnom súdnictve sa možno domáhať aj vyslovenia povinnosti orgánu verejnej správy vo veci konať a rozhodnúť (§ 250t ods. 1 O.s.p.) alebo ochrany proti nezákonnému zásahu orgánu verejnej správy (§ 250v ods. 1 O.s.p.).

Predmetom konania v danej veci je odškodnenie podľa zákona č. 215/2006 Z. z. na základe žaloby z 27. septembra 2013, ktorou sa žalobcovia voči Slovenskej republike zastúpenej Ministerstvom spravodlivosti Slovenskej republiky domáhali podľa žalobného petitu zmeny napadnutých rozhodnutí a priznania odškodnenia v sumách požadovaných žalobcami, resp. v zmysle doplnenia žaloby z 30. októbra 2014 zrušenia napadnutých rozhodnutí a vrátenia veci žalovanému na ďalšie konanie.

Podľa § 1 zákona č. 215/2006 Z. z. tento zákon upravuje jednorazové finančné odškodnenie (ďalej len „odškodnenie“) osôb, ktorým bola v dôsledku úmyselných násilných trestných činov (ďalej len „trestný čin“) spôsobená ujma na zdraví.

Podľa § 8 ods. 1 zákona č. 215/2006 Z. z. o poskytnutí odškodnenia rozhoduje a odškodnenie vypláca na základe písomnej žiadosti poškodeného rozhodovací orgán, ktorým je Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky (ďalej len „ministerstvo“).

Podľa § 9 od. 5 zákona č. 215/2006 Z. z. ak ministerstvo nevyhoví žiadosti alebo jej vyhoví iba sčasti, poškodený sa môže domáhať odškodnenia žalobou na súde proti Slovenskej republike zastúpenej ministerstvom najneskôr do jedného roka odo dňa doručenia rozhodnutia o žiadosti.

Podľa § 16 zákona č. 215/2006 Z. z. na konanie podľa tohto zákona sa nevzťahuje všeobecný predpis o správnom konaní.

Zákon č. 215/2006 Z. z. v znení účinnom do 30. júna 2013 obsahoval k ustanoveniu § 9 ods. 5 poznámku pod čiarou (odkaz 3), ktorá odkazovala na funkčnú príslušnosť správneho súdu (§ 247 až § 250k O.s.p.) na prejednanie nároku na odškodnenie. Táto poznámka, ktorá zrejme vychádzala z nepochopenia právomocí správneho súdu, bola zákonom č. 146/2013 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 215/2006 Z. z. o odškodňovaní osôb poškodených násilnými trestnými činmi v znení zákona č. 79/2008 Z. z. a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony, s účinnosťou od 1. júla 2013 zo zákona č. 215/2006 Z. z. vypustená.

Tým boli odstránené pochybnosti o tom, či prejednanie a rozhodovanie danej veci patrí do správneho súdnictva alebo do súdnictva všeobecného a treba jednoznačne vychádzať z účelu zákona a okrem obsahu žaloby a jej petitu i zo zákonom označeného žalovaného, ktorým je Slovenská republika zastúpená Ministerstvom spravodlivosti Slovenskej republiky (§ 21 ods. 4 O.s.p.). Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky o žiadosti osôb poškodených násilnými trestnými činmi podľa zákona č. 215/2006 Z. z. nerozhoduje v správnom konaní podľa správneho poriadku ako orgán verejnej správy (hoci vo všeobecnosti ministerstvo orgánom štátnej správy nepochybne je) a nevydáva pritom rozhodnutie v zmysle § 244 ods. 3 veta prvá O.s.p., zákonnosť ktorého by bola predmetom súdneho prieskumu, ale poškodený sa môže domáhať na súde odškodnenia (nie preskúmania zákonnosti rozhodnutia a jeho zrušenia) proti Slovenskej republike, t. j. proti štátu, a to v lehote do jedného roka odo dňa doručenia rozhodnutia o žiadosti (§ 9 ods. 5 zákona č. 215/2006 Z. z.).

Ak teda bola vec prejednaná v správnom súdnictve podľa druhej hlavy piatej časti O.s.p. a nie vo všeobecnom súdnictve podľa prvej a tretej časti O.s.p., konanie krajského súdu je zaťažené vadou uvedenou v ustanovení § 221 ods. 1 písm. f) O.s.p. a síce, že účastníkovi bola odňatá možnosť konať pred súdom.

Postup súdu, ktorým sa účastníkovi konania odňala možnosť konať pred súdom, zakladá porušenie práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. K porušeniu základného práva na súdnu ochranu dochádza vtedy, ak by komukoľvek bola odmietnutá možnosť domáhať sa svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a ak by súd odmietol konať a rozhodovať o podanom návrhu (žalobe) fyzickej osoby alebo právnickej osoby (k tomu pozri bližšie rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky vo veci sp. zn. I. ÚS 35/98). To, ktorý zo súdnych orgánov je príslušný na poskytnutie súdnej ochrany, je základom k tomu, akým spôsobom i obsahom (akou kvalitou) dôjde k naplneniu práva na súdnu ochranu. Konanie súdu, ktoré je v rozpore so zákonom, je porušením ústavou zaručeného práva na súdnu ochranu (k tomu pozri bližšie rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky vo veci sp. zn. I. ÚS 26/94, či sp. zn. III. ÚS 7/08).

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací z uvedených dôvodov odvolaním napadnutý rozsudok Krajského súdu v Bratislave podľa § 250ja ods. 3 veta druhá O.s.p. a § 221 ods. 1 písm. f) O.s.p. s poukazom na § 212 ods. 3 O.s.p. zrušil a vec podľa § 221 ods. 2 O.s.p. a § 250d ods. 2 O.s.p. postúpil Okresnému súdu Žiar nad Hronom ako súdu vecne a miestne príslušnému (§ 12, § 13 a § 17 Civilného sporového poriadku), ktorý vec prejedná a rozhodne v civilnom sporovom konaní (§ 470 ods. 1 a § 3 Civilného sporového poriadku); pričom miestna príslušnosť je daná miestom, kde nastala skutočnosť, ktorá zakladá uplatnené právo, pričom k trestnému činu, pri ktorom žalobcovia utrpeli ujmu na zdraví došlo v Banskej Štiavnici.

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v pomere hlasov 3:0 (§ 3 ods. 9 veta tretia zákona č. 757/2004 Z.z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení účinnom od 1. mája 2011).

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu opravný prostriedok nie je prípustný.